

Pobieranie i przeszczepianie narządów w Polsce w 2008 r.

Zmarli dawcy narządów

W 2008 r. do biura koordynacji Poltransplantu w Warszawie wpłynęło 539 zgłoszeń prawdopodobnych, zmarłych dawców narządów. W 427 (79%) przypadkach doszło do pobrania narządów, w pozostałych 112 (21%) nie było pobrań. Liczba wszystkich pobrań narządów od zmarłych dawców była w 2008 r. ponad 20% większa niż w roku 2007. W 54 przypadkach na 539 zgłoszeń (10%) odstąpiono od pobrania narządów z powodu sprzeciwu rodziny zmarłego, w 1 przypadku stwierdzono sprzeciw własny w CRS (Tabela 1).

Tabela 1. Zgłoszenia zmarłych dawców narządów w latach 2001–2008.

Kategoria dawcy	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba dawców zgłoszonych	539	593	649	696	669	604	466	539
Odstąpiono od dalszych procedur z powodu przeciwwskazań medycznych	11 (2%)	32 (5%)	35 (5%)	34 (5%)	27 (4%)	31 (5%)	31 (7%)	39 (7%)
Brak pełnego, komisijnego rozpoznania śmierci mózgu	12 (2%)	20 (3%)	13 (2%)	19 (3%)	19 (3%)	7 (1%)	18 (4%)	3 (1%)
Liczba dawców potencjalnych	516 (96%)	541 (91%)	601 (93%)	643 (92%)	623 (93%)	566 (94%)	417 (89%)	497 (92%)
Odstąpiono od pobrania z powodu braku przyzwolenia (sprzeciw rodziny, prokuratury lub własne zastrzeżenie, nieustalone personalia dawców)	58 (11%)	46 (8%)	65 (10%)	73 (10%)	62 (9%)	63 (10%)	52 (11%)	54 (10%)
Liczba dawców z przyzwoleniem na pobranie	458 (85%)	495 (83%)	536 (83%)	570 (82%)	561 (84%)	503 (83%)	365 (78%)	443 (82%)
Bez pobrania z powodu braku odpowiednich biorców	1 (0,1%)	1 (0,1%)	0	1 (0,1%)	3 (0,4%)	2 (0,3%)	3 (1%)	3 (1%)
Bez pobrania z powodu zatrzymania krążenia u dawcy po orzeczeniu śmierci mózgu	4 (1%)	4 (1%)	3 (0,5%)	5 (1%)	0	5 (1%)	6 (1%)	5 (1%)
Odstąpiono od pobrania po stwierdzeniu w trakcie operacji patologii dyskwalifikującej dawcę i narządy	3 (1%)	0	5 (1%)	2 (1%)	2 (0,2%)	0	3 (1%)	8 (1%)

Tabela 1. (c.d.). Zgłoszenia zmarłych dawców narządów w latach 2001 – 2008.

Kategoria dawcy	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba dawców rzeczywistych	450 (83%)	490 (83%)	528 (81%)	562 (81%)	556 (83%)	496 (82%)	353 (76%)	427 (79%)
Odstąpiono od przeszczepienia wszystkich pobranych narządów z powodu dyskwalifikacji narządów lub braku odpowiedniego biorcy	13 (2%)	9 (2%)	16 (2%)	11 (2%)	8 (1%)	6 (1%)	4 (1%)	5 (1%)
Liczba dawców wykorzystanych	437 (81%)	481 (81%)	512 (79%)	551 (79%)	548 (82%)	490 (81%)	349 (75%)	422 (78%)

Główną przyczyną zgonu rzeczywistych dawców narządów były naczyniowe schorzenia mózgu (57%). Udział dawców zmarłych wskutek urazu czaszkowo-mózgowego wyniósł 37% i był porównywalny z latami ubiegłymi (Tabela 2).

Tabela 2. Zmarli dawcy narządów 2001 – 2008; przyczyna zgonu

Przyczyna zgonu	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Choroba naczyń mózgowych	265 (59%)	275 (56%)	301 (57%)	304 (54%)	316 (57%)	273 (55%)	200 (57%)	242 (57%)
Uraz głowy	168 (37%)	178 (36%)	182 (35%)	225 (40%)	194 (35%)	195 (39%)	127 (36%)	157 (37%)
Inne przyczyny	17 (4%)	37 (8%)	42 (8%)	33 (6%)	46 (8%)	28 (6%)	25 (7%)	28 (6%)
Ogółem	450	490	525	562	556	496	352	427

W 2008 r. średni wiek zmarłych, od których pobrano narządy wyniósł 44 lata (zakres: 1 miesiąc – 75lat) (Tabela 3). Wzrosła (24 w 2005 r., 20 w 2006, 13 w 2007 r., 25 w 2008 r.) liczba dawców pediatrycznych (≤ 16 lat). Wzrosła także w porównaniu z 2007 r. częstość pobierania narządów od dawców w grupie wiekowej ponad 50 lat; w 2004 r. było tych dawców 31,1%, w 2005 – 39,2%, w 2007 – 37%, zaś w 2008 – 40%

Czterdzieści procent spośród zmarłych dawców stanowiły kobiety, sześćdziesiąt procent – mężczyźni (Tabela 4).

Tabela 3. Zmarli dawcy narządów 2001 – 2008; wiek

Wiek	2001 450 dawców	2002 490 dawców	2003 525 dawców	2004 562 dawców	2005 556 dawców	2006 496 dawców	2007 352 dawców	2008 427 dawców
Zakres Wiek	5 mies. - 73 lata	13 mies. - 75 lat	12 mies. - 76 lat	9 mies. - 78 lat	10 mies. - 77 lat	6 mies. - 76 lat	6 mies. - 75 lat	1 mies. - 75 lat
Średnio	42,6	42,8	42,9	41,8	43,7	44,7	43	44
0-5 lat	1 (0,2%)	2 (0,4%)	3 (0,6%)	3 (0,5%)	7 (1,3%)	4 (8%)	2 (0,6%)	7 (1,6%)
6-16	19 (4,2%)	21 (4,3%)	24 (4,6%)	19 (3,4%)	17 (3,1%)	16 (3,2%)	11 (3,1%)	18 (4,2%)
17-30	88 (19,5%)	89 (18,2%)	91 (17,3%)	124 (22,1%)	87 (15,6%)	73 (14,7%)	69 (19,6%)	69 (16,1%)
31-40	58 (12,8%)	77 (15,7%)	80 (15,2%)	79 (14,1%)	75 (13,5%)	65 (13,1%)	50 (14,2%)	56 (13,1%)
41-50	132 (29,3%)	128 (26,1%)	143 (27,2%)	162 (28,8%)	152 (27,3%)	136 (27,4%)	90 (25,6%)	105 (24,5%)
51-65	129 (28,6%)	150 (30,6%)	157 (29,9%)	158 (28,1%)	200 (36,0%)	186 (37,5%)	118 (33,5%)	164 (38,4%)
>65	23 (5,1%)	23 (4,7%)	27 (5,1%)	17 (3,0%)	18 (3,2%)	16 (3,2%)	12 (3,4%)	8 (1,8%)

Tabela 4. Zmarli dawcy narządów 2001 – 2008; płeć K:M

Płeć	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
L. kobiet (K)	155	186	202	197	223	171	131	171
L. mężczyzn (M)	295	304	323	365	333	325	221	256
%K : %M	34 : 66	38 : 62	38 : 62	35 : 65	40 : 60	34 : 66	37 : 63	40 : 60

Pobrania narządów do przeszczepienia od osób zmarłych

W 2008 r. liczba rzeczywistych zmarłych dawców wyniosła 427, co stanowi 11,2 dawców na 1 mln mieszkańców (w 2004 r. – 14,7, w 2005 r. – 14,5, w 2006 r. – 13, w 2007 r. – 9,2 / 1 mln). Pobrania miały miejsce we wszystkich województwach. Aktywność szpitali w zakresie identyfikacji zmarłych dawców w woj. lubuskim, małopolskim, lubelskim, podlaskim, śląskim, kujawsko-pomorskim, pomorskim – nie zmieniła się w porównaniu z rokiem 2007. W woj. mazowieckim, łódzkim, warmińsko-mazurskim, podkarpackim nastąpił niewielki wzrost aktywności. Województwa dolnośląskie, opolskie, a szczególnie wielkopolskie, w którym w 2008 było 25,5 dawców na mln (w 2007 – 16,9) wracają do poziomu aktywności zbliżonej do lat poprzednich. W województwie zachodniopomorskim liczba pobrań jest nadal najwyższa w kraju, w 2008 r. wyniosła 40,8 rzeczywistych zmarłych dawców na 1 mln mieszkańców. Na niskim poziomie (poniżej średniej dla całego kraju) kształtowało się dawstwo narządów w wo-

jewództwach podkarpackim i świętokrzyskim - chociaż nastąpił tam wzrost aktywności i tak w woj. świętokrzyskim z 0,8 w 2007 r. do 4,7 dawców na mln w 2008 r., a w podkarpackim z 0,9 do 2,4 dawców na 1 mln. W dalszym ciągu najniższy poziom aktywności ma miejsce w woj. małopolskim; 0,9 w 2007 r. i 0,6 dawców na 1 mln w 2008 r. (Tabela 5).

Tabela 5. Liczba pobrań narządów od osób zmarłych w latach 2001–2008.

Województwo	Liczba mieszkańców ⁴ (mln)	2001 ¹	2002 ¹	2003 ²	2004 ²	2005 ²	2006 ³	2007 ⁴	2008 ⁴	
		Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Dawców/1 mln	Liczba dawców
Dolnośląskie	2,88	17,8	17,4	14,8	21,3	18,9	12,5	6,5	29	10,6
Kuj. - pomorskie	2,06	8,1	13,8	24,6	25,6	16,4	13,5	12,6	24	11,7
Lubelskie	2,17	2,7	7,6	13,2	8,6	16,4	9,6	4,6	10	4,6
Lubuskie	1,00	15,7	5,9	5,9	7,9	5,9	7,9	8,0	8	8,0
Łódzkie	2,56	15,5	12,1	18,0	12,3	19,2	11,2	7,0	24	9,4
Małopolskie	3,27	3,7	3,7	6,8	6,8	4,0	3,1	0,9	2	0,6
Mazowieckie	5,17	13,6	14,4	12,5	15,0	16,8	12,8	8,7	52	10,5
Opolskie	1,04	23,9	33,0	23,4	27,1	18,7	23,8	12,5	16	15,4
Podkarpackie	2,09	2,3	0,5	-	1,0	1,9	0,5	0,9	5	2,4
Podlaskie	1,19	11,5	10,7	11,6	6,6	10,7	20,0	7,6	9	7,6
Pomorskie	2,20	8,2	15,9	13,8	17,9	14,7	14,2	13,1	30	13,6
Śląskie	4,66	8,0	8,8	9,1	10,3	11,2	9,6	8,6	38	8,2
Świętokrzyskie	1,27	0,8	1,5	-	-	2,3	1,6	0,8	6	4,7
War.-mazurskie	1,42	9,5	6,1	11,2	15,4	19,6	21,7	12,6	20	14,1
Wielkopolskie	3,37	14,9	21,1	18,5	16,7	17,0	24,0	16,9	85	25,5
Zachodniopomorskie	1,69	39,9	34,1	42,9	49,4	38,8	34,3	31,9	69	40,8
Polska	38,13	11,6	12,7	13,7	14,7	14,5	13,0	9,2	427	11,2

¹ Ludność Polski = 38,65 mln (Rocznik Statystyczny 2000);

² Ludność Polski = 38,23 mln (Rocznik Statystyczny 2003);

³ Ludność Polski = 38,17 mln (Rocznik Statystyczny 2006);

⁴ Ludność Polski = 38,13 mln (Rocznik Statystyczny 2007)

W 2008 r. pobranie narządów celem przeszczepienia miało miejsce w 118 szpitalach 82 miast (dla porównania w 2006 r. liczby te wynosiły odpowiednio 112 i 79, a w 2007 r. 107 i 74.). W dziesięciu najbardziej aktywnych szpitalach ilość zgłaszanych dawców wynosiła od 39 do 10 dawców. Najwięcej, bo 39 dawców zgłosił zespół SPWSZ ul. Arkońska 4 w Szczecinie, 37 dawców SPSK Nr 2 ul. Przybyszewskiego 49 w Poznaniu. W 31 kolejnych szpitalach liczba zgłaszanych dawców wynosiła od 9 do 3. Z pozostałych 77 szpitali zgłoszono jednego lub dwóch dawców.

Odsetek pobrań wielonarządowych w kraju wynosił 56% (Tabela 6). W 6 na 16 województw, w których miały miejsce pobrania narządów do przeszczepienia w 2008 r.

Tabela 6. Struktura pobrań narządów w Polsce w latach 2001–2008.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba pobrań	450	490	525	562	556	496	352	427
Pobrania tylko nerek	277	310	325	345	324	273	151	189
Liczba pobrań wielonarządowych	173	180	200	217	232	223	201	238
Odsetek pobrań wielonarządowych	38%	37%	38%	39%	42%	45%	57%	56%

wskaźnik pobrań wielonarządowych był wyższy niż 60% (mazowieckie – 79%, śląskie – 71%, warmińsko-mazurskie – 70%, świętokrzyskie – 67%, lubuskie – 63%). Najniższy odsetek pobrań wielonarządowych odnotowano w województwach: podkarpackim (20%) i pomorskim (33%) (Tabela 7).

Tabela 7. Pobrania wielonarządowe w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba dawców rzeczywistych	Liczba pobrań wielonarządowych	Odsetek pobrań wielonarządowych
Dolnośląskie	29	16	55%
Kujawsko-pomorskie	24	12	46%
Lubelskie	10	5	50%
Lubuskie	8	5	63%
Łódzkie	24	12	50%
Małopolskie	2	2	100%
Mazowieckie	52	41	79%
Opolskie	16	9	56%
Podkarpackie	5	1	20%
Podlaskie	9	4	44%
Pomorskie	30	10	33%
Śląskie	38	27	71%
Świętokrzyskie	6	4	67%
Warmińsko-mazurskie	20	14	70%
Wielkopolskie	85	44	52%
Zachodniopomorskie	69	33	48%
Polska	427	238	56%

Wśród pobrań wielonarządowych najczęściej występowała kombinacja pobrania nerki i wątroby (160 razy), 36 razy pobrano nerki, serce i wątrobę od jednego dawcy, 12 razy nerki i serce, 8 razy nerki, wątrobę i trzustkę (Tabela 8).

Tabela 8. Struktura pobrań wielonarządowych w latach 2001–2008.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nerki + wątroba	40	67	73	108	127	110	125	160
Nerki + serce + wątroba	51	56	67	58	53	39	34	36
Nerki + serce	61	42	43	31	27	23	15	12
Nerki + wątroba + trzustka	1	1	2	3	7	5	5	8
Nerki + serce + wątroba + trzustka	15	9	9	9	10	19	8	7
Nerki + trzustka	-	-	-	-	1	4	3	1
Nerki + wątroba + płuca	-	1	2	-	1	3	3	3
Nerki + serce + trzustka	1	2	1	3	3	7	2	-
Nerki + serce + wątroba + płuca	-	1	1	3	1	5	2	5
Nerki + serce + wątroba + trzustka + płuca	-	-	2	1	1	2	2	3
Nerki + serce + płuca	2	1	-	1	1	3	1	-
Nerki + płuca + trzustka	1	-	-	-	-	-	1	-
Nerki + płuca	1	-	-	-	-	2	-	1
Nerki + wątroba + przedramię	-	-	-	-	-	1	-	1
Nerki + wątroba + trzustka + płuco	1	-	-	-	-	-	-	1
Ogółem	173	180	200	217	232	223	201	238

Łącznie w 2008 r. liczba pobranych narządów ze zwłok wyniosła 1175 czyli o 198 narządów więcej niż w roku 2007, najwięcej pobrano nerek – 854, wątrób – 224 i serc – 63 (Tabela 9).

Tabela 9. Łączna liczba narządów pobranych ze zwłok w latach 2001–2008.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nerki	900	980	1050	1124	1112	992	704	854
Wątroby	108	135	156	182	199	184	179	224
Serca	130	111	123	106	96	98	64	63
Trzustki	18	12	14	16	22	37	21	20
Płuca	3	3	5	5	4	15	9	13
Jelito	1	-	-	-	-	-	-	-
Przedramię	-	-	-	-	-	1	-	1
OGÓŁEM	1160	1241	1348	1433	1433	1327	977	1175

Wykorzystanie narządów pobranych do przeszczepienia od osób zmarłych w 2008 r.

Nerki

Pobrano ogółem 854 nerki. 44 (5,2%) nerek nie przeszczepiono z powodu potwierdzenia lub podejrzenia nowotworu nerki, bez możliwości ustalenia charakteru jego mikroskopowego utkania (np. oncocytoma nerki), braku odpowiednich dla nich biorców (najczęściej nerki od dawców zakażonych wirusami HBV i/lub HCV),

stwierdzenia patologii naczyń nerkowych lub urazu (Tabela 10). W 2008 r. przeszczepiono 790 nerek pobranych ze zwłok (nie wliczając kombinowanych przeszczepień nerek i innych narządów) o 138 więcej niż w 2007 r.

Tabela 10. Przyczyny niewykorzystania pobranych nerek 2002–2008.

Przyczyna, dla której odstąpiono od przeszczepienia nerki	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Patologia nerki lub innych narządów stwierdzona makro- lub mikroskopowo i wykluczająca przeszczepienie	2	11	7	12	13	8	9
Torbielowatość nerek, zakażenie nerek, nerka podkowiasta, kamica nerkowa wodonercze	11	3	14	1	6	6	3
Uraz nerki, zła perfuzja pobranej nerki	1	7	4	3	4	4	6
Brak odpowiednich biorców dla nerek pobranych od dawców z dodatnimi markerami wzw (anty-HCV, HbsAg, anty-HBc)	8	4	11	12	7	3	5
Dawca miał tylko jedną nerkę lub rodzina wyraziła zgodę na pobranie tylko jednej nerki	-	-	-	-	-	3	-
Patologia naczyń nerkowych	9	6	10	3	8	2	2
Brak odpowiadających wiekiem lub masą ciała biorców najczęściej w rzadkiej grupie krwi (B, AB)	16	10	5	4	5	2	9
Hipoplazja, marskość	3	5	5	7	5	2	2
Przyczyna nieustalona	6	2	8	6	5	1	8
Łącznie; liczba i odsetek	56 (6%)	48 (5%)	64 (6%)	48 (4%)	53 (5%)	31 (4,4%)	44 (5,2%)

Wątroba

Pobrano i przeszczepiono 224 wątroby, tj. o 45 więcej niż w roku poprzednim.

Serce

Pobrano 63 serca tj. o jedno mniej niż w roku 2007. Dwukrotnie – raz z powodu braku możliwości transportowych zespołów krajowych, raz z powodu braku odpowiedniego biorcy w kraju – zaferowano narząd do Eurotransplantu. Oferta została przyjęta i narządy zostały z powodzeniem przeszczepione

Trzustki

Od 20 dawców pobrano do przeszczepienia trzustkę. 20 narządów przeszczepiono jednocześnie z nerką pobraną od tego samego zmarłego dawcy.

Płuca

W 2008 r. pobrano płuca od 13 zmarłych dawców narządów. W Zabrze wykonano 8 przeszczepów pojedynczego płuca, w 3 przypadkach przeszczepiono dawcom oba płuca. W 2 przypadkach pobrane płuca przekazano do Eurotransplantu.

Łącznie, spośród 1175 pobranych od zmarłych narządów, przeszczepiono w kraju 1127 (810 z 854 pobranych nerek, 20 trzustek, 224 pobranych wątrób, 61 z 63 pobranych serc i 11 z 13 pobranych płuc oraz jedno przedramię). Współczynnik liczba przeszczepionych narządów / liczba zmarłych dawców w roku 2008 wyniósł 2,6 (Tabela 11).

Tabela 11. Wykorzystanie narządów pozyskanych od zmarłych w latach 2001–2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba pobrań	450	490	525	562	556	496	352	427
Liczba wykorzystanych narządów	1113	1182	1294	1364	1383	1258	943	1127
Współczynnik: liczba przeszczepionych narządów / liczba zmarłych dawców	2,5	2,4	2,5	2,4	2,5	2,5	2,7	2,6

Przeszczepianie narządów

Przeszczepianie nerek

W 2008 r. dokonano przeszczepienia samej nerki u 810 biorców (21,2 na 1 mln mieszkańców), o 136 nerek więcej niż w roku 2007, kiedy łącznie przeszczepiono nerki 674 biorcom (17,6 na 1 mln mieszkańców). W tej liczbie 790 biorców (20,7 na 1 mln) otrzymało nerki pochodzące od osób zmarłych, 20 zaś od żywych dawców (0,5 na 1 mln mieszkańców). W CZD wykonano jednoczesne przeszczepienie wątroby i nerki. Większość ośrodków utrzymała swoją aktywność na poziomie roku 2007. W kilku ośrodkach liczba wykonanych przeszczepów wzrosła; w AM we Wrocławiu o 25, w SDJ w Warszawie o 23, a w PAM w Szczecinie wykonano o 22 zabiegi więcej. Najwięcej przeszczepień nerek, bo 138 wykonano w Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu, żaden inny zespół w 2008 r. nie przekroczył liczby 100 wykonanych przeszczepień tego narządu. W 2008 r. dalszemu osłabieniu uległa aktywność CSK MSW w Warszawie, gdzie wykonano 3 operacje (o 7 mniej niż w 2007 r. i o 40 zabiegów mniej niż w 2006 r.) oraz ośrodka z Akademii Medycznej w Gdańsku, gdzie wykonano wprawdzie 67 przeszczepień, ale znacząco mniej, niż w poprzednich latach (Tabela 12).

Jednoczesne przeszczepienie nerki i trzustki

Zabiegów tych wykonano 20, najmniej od 2005 r. i aż o 16 mniej, niż w rekordowym dla tego rodzaju kombinowanego przeszczepienia roku 2006, gdzie tylko w jednym ośrodku (Szpital MSW w Warszawie) wykonano 16 przeszczepień (Tabela 13).

W dniu 12 czerwca 2008 r. w Katedrze i Klinice Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej WUM w Szpitalu Dzieciątka Jezus po raz pierwszy w Polsce przeszczepiono izolowane wysepki trzustkowe pobrane od zmarłego dawcy biorcy choremu na cukrzycę.

Tabela 12. Przeszczepianie nerek w latach 2001–2008.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem		CD	LD	Razem
Białystok AM	26	26	16	23	40	17	18	-	18
Bydgoszcz AM	80	114	101	70	63	49	55	1	56
Bytom AM	21	20	23	18	-	-	-	-	-
Gdańsk AM	70	81	90	92	87	76	67	-	67
Warszawa CZD	33 ²	245	38 ²	58	422	35 ²	43 ²	6	49
Katowice SUM	60 ³	55	61	75	73	61	54	-	54
Kraków CM UJ	19	38	35	24	16	4	7	-	7
Lublin UM	28	48	28	58	41	17	18	-	18
Łódź UM	27	35	21	40	28	20	38	-	38
Łódź Woj.	33	49	42	38	21	14	12	1	13
Poznań Woj.	109	108	120	101	137	113	138	-	138 ⁴
Szczecin PAM	75	181	85	55 ⁴	48 ¹	40	61	1	62
Szczecin SPWSZ	53	68	86	80	73	70 ²	79	1	80
Warszawa CSK WUM	57	254	38	68	39	32 ²	38	6	44
W-wa SDJ	67	59	81	85	61	60	82	1	83
W-wa MSW	34	27	50	50	43 ¹	10	3	-	3
Wrocław AM	130	106	127	117	96	49	71	3	74
Wrocław Woj.	13	14	25	17	9	7	6	-	6
OGÓŁEM	935	1028	1067	1069	917	674	790	20	810

¹ w tym biorcy pary nerek,

² w tym biorcy jednoczasowego przeszczepu wątroby i nerki,

³ w tym biorca jednoczasowego przeszczepu serca i nerki,

⁴ dwie nerki pobrane w 2008 przeszczepiono w 2009.

Tabela 13. Jednoczasowe przeszczepianie trzustki i nerki 2001–2008.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Warszawa CSK WUM	9	7	7	7	14	9	8	5
Warszawa SDJ	7	5	7	4	1	4	-	1
Katowice SUM	-	-	-	4	6	7	8	7
Szczecin PSK 2	1	-	-	-	1	-	-	-
Warszawa MSW	-	-	-	-	-	16	5	7
Razem	17	12	14	15	22	36	21	20

Przeszczepianie wątroby

Liczba przeszczepień wątroby od zmarłych dawców w 2008 r. wyniosła 224, w tym u jednego pacjenta wykonano jednoczasowy przeszczep wątroby z nerką, była najwyższa w dotychczasowej historii. Najwięcej zabiegów, 106 wykonano w CSK WUM, drugi w kolejności jest zespół ze Szpitala Wojewódzkiego w Szczecinie z liczbą przeszczepień wynoszącą 50 (systematyczny wzrost aktywności). Liczba przeszczepień części wątroby pochodzącej od żywych dawców w 2008 r. wyniosła 21 (18 w 2007 r.). Łącznie w 2008 r. przeszczepiono 245 wątrób lub fragmentów tego narządu (Tabela 14).

Tabela 14. Przeszczepianie wątroby w latach 2001 – 2008.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	Razem	CD	LD	Razem
Warszawa CSK WUM	49	62	71	91	102	92	75	106	-	106
Warszawa SDJ	15	23	26	32	39	38	30	34	-	34
Warszawa CZD	40	40	41	43	36	39	34	14	21	35
Szczecin SPWSZ	9	11	15	23	26	22	44	50	-	50
Wrocław AM	3	3	5	6	5	-	-	-	-	-
Katowice SUM	-	-	-	-	4	9	13	20	-	20
Szczecin PSK 1	2	7	10	4	-	-	-	-	-	-
Szczecin PSK 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem	118	146	168	199	212	200	196	224	21	245

Przeszczepianie serca

Zmniejsza się liczba przeszczepianych w Polsce serc. W 2008 r. w 4 ośrodkach kardiologicznych wykonano 61 takich operacji, o 3 mniej w porównaniu z rokiem 2007 i o 34 zabiegi mniej niż w 2006 r. Ośrodek z Krakowskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II wykonał o sześć zabiegów mniej w stosunku do roku 2007, natomiast ośrodek w Zabrze wykonał tych zabiegów o 10 więcej. W Instytucie Kardiologii w Aninie wykonano o sześć zabiegów mniej. Ośrodek ze szpitala MSW w Warszawie przestał wykonywać zabiegi przeszczepiania serca. W ośrodku kardiologicznym AM w Gdańsku wykonano dwa zabiegi przeszczepienia serca (Tabela 15).

Tabela 15. Przeszczepianie serca w latach 2001 – 2008.

Ośrodek	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kraków KSS	27	18	17	19	13	10	10	4
Zabrze SCCS	45	43	51	41	39	29	29	39
Warszawa Anin - Instytut Kardiologii	31	30	32	23	21	21	22	16
Warszawa MSW	25	18	21	21	22	35	2	-
Gdańsk AM	-	-	-	-	-	-	1	2
OGÓŁEM	128	109	121	104	95	95	64	61

Przeszczepianie płuc

Zespół z SCCS w Zabrze, jako jedyny w kraju realizuje program leczenia przeszczepieniem płuc. W 2008 r. wykonano 11 takich przeszczepień. W ośmiu przypadkach biorcom przeszczepiono jedno płuco, a u pozostałych trzech przeszczepiono płuco prawe i lewe (Tabela 16).

Tabela 16. Przeszczepianie płuc (serca/płuca) w latach 2002–2008.

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zabrze SCCS	Płuco(-a)	-	1	1	3	6	7	11
	Serce/płuco	1	-	1	-	1	-	-
Warszawa Anin Inst. Kardiol.	Płuco(-a)	-	-	-	-	-	-	-
	Serce/płuco	1	1	-	-	-	-	-
OGÓŁEM	Płuco(-a)	-	1	1	3	6	7	11
	Serce/płuco	2	1	1	-	1	-	-

Przeszczepianie narządów od osób żywych

Liczba przeszczepów nerek pobranych od żywych dawców wyniosła 20. Najwięcej, bo po 6 takich przeszczepień wykonano w CZD (nerki pobierane w SDJ) i CSK WUM. Liczba przeszczepień fragmentów wątroby pobranych od żywych dawców, wykonanych w CZD (pobierane w CSK WUM) wyniosła 20 (Tabela 17).

Tabela 17. Przeszczepianie nerek i wątroby pochodzących od żywych dawców w latach 2001–2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nerki	36	25	44	22	29	18	22	20
Wątroby	15	13	12	18	13	20	18	21
RAZEM	51	38	56	40	42	38	40	41

Ogółem w 2008 r. przeszczepiono w Polsce – 1127 narządów pochodzących ze zwłok i 41 pochodzących od osób żywych. Łącznie przeszczep otrzymało 1147 biorców. Liczba wszystkich biorców była o 189 większa niż w roku 2007 (Tabela 18).

Tabela 18. Liczba przeszczepionych narządów i liczba biorców w latach 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba przeszczepionych narządów (CD + LD)	1350 (1294 + 56)	1404 (1364 + 40)	1425 (1383 + 42)	1296 (1258 + 38)	983 (943 + 40)	1168 (1127 + 41)
Liczba biorców	1328	1384	1398	1257	958	1147

Krystyna Antoszkiewicz, Jarosław Czerwiński, Piotr Malanowski